

TELEGRAFULU ROMANU

Nr. 22.

ANULU XXII.

Sabiu in 17/29 Martiu 1874.

Telegrafulu ese de doue ori pre septemana: Dumineca si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura Joicei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

(In celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provincie din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intai'a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Nr. 641/B. 1874.

Catra Parintii Protopresviteri si Administratori protopresviterali.

De ore ce din mai multe parti s'au facutu aretari acestui Consistoriu archidiececanu, cumea unii dintre preotii nostri aru intardiá cu implerea si tramitarea conspectelor tabelarie despre miscamintulu populatiunei din ani 1871, 1872 si 1873 — impartasite de aici cu ordinatiunea consistoriale din 8 Februaru a. c. Nr. 57/B. — asiá Preacinsti'a Vóstra sunteti prin acést'a de nou indatorati a ingrigi cu totu deadinsulu, cá preotimea tractuale sa caute fára amánare a indepliní rubricile din conspectele impartasite cu suscitá'a ordinatiune consistoriale si apoi umplute cu datele prescrise sa le tramita prin preacinstiile Vóstre respectiveloru deregatorii politice cercuali, cá nu cum-va din pricin'a intardierii sa se impiedece cursulu afaceriloru publice.

Sabiu, din siedinti'a consistoriale, tienuta in 14 Martiu 1874.

Procopiu Ivacicovicu,
Archiepiscopu si Metropolitu.

Din provincia.

I.

in 7/19 Martiu 1874.

(Urmare)

Ce ve-ti dice dle red. ! inea si despre cunoscut'a causa a romániloru din cetatea Brasiovalui, referitória la biseric'a nástra de acolo, cu hramulu sántei Treimi ? unde sasiloru le veni fórté bine la socotéla a machiná si a tiené in discordii si in cele mai neplacute diferentii pre poporeni dela amintit'a biseric'a, unde câte-va familii greco-bulgare din marsiavulu seopu de a manipulá cu averea cea frumósa a bisericiei dupa placulu si voi'a loru, spriginiti de sasi se incercara a disputá dreptulu romániloru dela acea biseric'a, de-si acesti'a au fostu totu-déun'a si suntu pána astadi poporeni aceli'a-si biseric'i.

Ce sa scimu dice despre atát'a si-retia cu carea a sciutu sasi incurcá pre acelea câte-va familii greco-bulgare, fatia cu o majoritate preponderanta a romániloru din aceea si parochia, intr'unu procesu, pre carele sasi l'a sciutu complicá de-si caus'a e simpla, limpede si curata cá lumina sórelui, si care procesu are o durata nu mai putiénu, decâtu camu unu secolu intregu ?

Ce sa mai scie cine-va cugetá dle red. ! cându in arm'a intrigeloru sasesci, mai vedemu si astadi fára lécu de consideratiune, pre románii brasioveni din cetate eschisi dela unu dreptu fára nici unu motivu legalu, ci eata numai pentru ca asiá li-a placutu sasiloru ? ce sa mai scimu cugetá, dico, cându trebuie sa intempínámu si astadi pre románii brasioveni cu caus'a bisericiei loru, mai totu in acel'a-si abisu, unde i-a fostu impinsu inainte de ast'a cu 78 de ani sasulu Cronenthal, referintele cancelariei aulice de pre atunci ? cá asiá sa vedemu cu ochii in ce chipu câte-va familii sub firm'a de greci, formandu in biseric'a statu in statu, se usurpédia cu multa obrasnicia dreptulu de a manipulá de capulu loru unu capitalu insemnatu, creatu in partea cea mai mare de románi, la carea se numera si averea principelui Branocóvénu, risipindu acele câte-va familii banii si averea bisericiei, intogmai dupa cum risipesce cine-va plé-v'a. Aru fi potutu ore, sasi cu tóte in-

trigile loru, face atát'a reu, atát'a nedreptate si asuprire romániloru, decâtu erau ei si in caus'a acést'a spriginiti demagiari ?

Dealtmintrea caus'a cu biseric'a brasioveniloru din cestiune, schitiata pána acum in publicitate dupa cátu amu aflatu noi, numai intr'o brosiura tiparita la Sabiu in an. 1868, precum si intr'unu memorialu tiparitu totu in acel'asi anu la Brasiovu, aru meritá negresitu cá sa fia descria si pertractata din punctu de vedere istoricu cátu mai pro largu, din care ni s'aru deschide apoi ocaziune fórté buna a cunósce inea si alte lucruri, preste cari pána astadi se afla trasu velulu intunerecului. *)

Sustiené-voru ore magiarii in facta si mai departe cunoscutulu loru pactu nenorocitu cu sasi, inea si acum dupa cele intemperate de curendu in diei'a din Pest'a ? este o intrebare, la care noi nu potemu, nici suntemu competenti a raspunde. Faca asiá dara magiarii dupa cum ii taia capulu, cáci sórtea patriei nástre depinde astadi in mare parte dela densii ; astadi noroculu li suride mai multu cá ori-cándu alta data, mai multu decâtu chiaru pre tempii regiloru si ai principiloru loru natiunali ; intr'aceea sa nu uite, ca sub sóre tóte suntu trectatórie, tóte espuse straformáriloru, sa-si mai aduca aminte ca sasi cá ómeni probati si cunoscuti de circumspecti lucra totu-déun'a cu calculu, si ca densii pána si cu ocaziunea miscamintelor recente, de siguru voru contá la vre-o reserva tiapena, constatatória din câte-va millióne, totu unulu cá unulu, in frunte cu unu barbatu, carele cu poterea sea ascunsa sub cei trei peri din verfulu capului a pusu la cugete astadi pre Europ'a intréga. Atát'a stá, ca magiarii voru mai avé inea multu de lucru cu sasi, cari cá cei mai aprigi asupritori ai romániloru, alarméza deodata intrég'a presa germana, ca densii aru fi asupriti de magiari. —

Románii nu dorescu nici cându vre-o unione cu cine-va spre apesarea cui-va, suntu inse in drepta a pretinde, cá pre viitoriu se incete odata pentru totu-déun'a ori-ce unione in detrimentulu si spre asuprirea loru.

Nu incapé inse indoiéla, ca spre a se paralisá pre viitoriu atari unioni periculóse, depinde multu si inea fórté multu dela procederea si tactulu nostru, deca mai potemu dice, ca avemu si noi vre-unu tactu bunu.

Incátu pentru cris'a ministeriala traganata de mai multu tempu, si cu care se ocupa de presentu cu atát'a interesu jurnalistic'a, noi nu multu ne framentámu capulu. Constelatiunile politice in cari ne aflámu, si starea nástra cea destramata, nu ni potu promite asta data nici unu bine. Stagnámu cu totii, nu mai scimu de capulu nostru, unu necasu nu trece bine inea, si ne impresóra altele ; nu ni se vindeca bine câte o rana grea infipta de straini, si eata ai tei sumotiati de post'a resbunárei 'si incórdá sagetile a te lovi de alta parte, incátu nu mai scii din catr'o ai sa te aperi. — Acést'a este sórtea nástra in diu'a de astadi.

Nu sum competinte nici amu de scopu a acúsá séu a escusá aci nici partide nici persóne, consciinti'a fia-cáru'i a va siopti intr'ascunsa : de lucra bine séu reu ? Atát'a inse stá, ca pre cátu tempu la noi partide si persóne, canta certele cu lamp'a lui Diogenu, ne potemu svercolí cá pescele in versia, cátu ni place, ne potemu tengui la frundia si la iérba, totu in daru, cáci nu vomu scóte nimic'a la cale buna.

— u.

*) Se va si face.

R.

Delegatiunile suntu convocate acum in modu oficiale pre 20 Aprilie in Budapést'a.

Cestiunea bisericiei gr. or. serbesci din Ungari'a, Croati'a si Slavoni'a se va resolve in scurtu tempu definitivu. Ni se scrie dela Pest'a ca Ministrulu presiedinte reg. ung., in contielegere cu banulu croato-slavonicu si comandantele confiniiloru militare se interesédia de afacerea acést'a si de resólverea ei. Ministrulu de culte va pasi asiá dara cátu mai curendu cu propuneri formulate in privinti'a cestiunei acesti'a mai intáiu in consiliulu ministriloru. Acést'a va decide dupa o contielegere avuta cum amu arelatu mai susu, si apoi va urmá convocarea congresului electoralu serbescu spre reintregirea scaunului metropolitanu, care este de mai multi ani vacantu. Deputatii dietali, serbi si románi au si facutu o intrebare privata la Ministeriulu de culte, ca ce are de cugetu regimulu in cestiunea bisericiei serbesci ? Responsulu au multiamitu atátu pre intrebatori cátu si pre clubulu deputatiloru natiunali.

Mai multe diuarie au vorbitu despre o convorbire politica ce a avutu publicistulu ungaru D. Jokai cu principele de Bismark. Pres'a din Vien'a care e unu organu seriosu, a publicatu traductiunea acestei convorbiri, care merita atentiunea, din caus'a opiniunei exprimata de principele de Bismark asopra mai multoru state din Europ'a. De ore ce nu s'a desmintitu inea, reproducemu si noi, urmátórele pasagii mai importante despre audienti'a dlui Jokai :

„O audientia (deca se póte chiemá cu acestu nume ocaziunea pentru solictoru cá sa asculte vorbindu persón'a ce doresce a intretiené.) mi s'a acordatu pentru nóue ore sér'a. Se intemplá cá principele sa dea audientia si dupa mediulu noptiei. Otelulu ce locuesce este celu mai modestu din Vihelmstrasse ; spre a intrá la densulu se suna clopotielulu cá la unu simplu particularu, lumiatu de o singura lampá. Dupa ce trece prin dóue camere, ajunge cine-va in cabinetulu de lucru care servesce dlui de Bismark cá sala de receptiune. Mobil'a e simpla. Intr'unu coltiu se afla unu patu pre care sta culcatu unu cáne mare de muntele Saint-Bernard ; lângá feréstra se vede o lada si in mediloculu casei o masa biurou lângá care sta „omulu de feru.“

„Principele, prin figur'a sea, prin statura si portu mi-a facutu efectulu unui betranu palatinu ungaru, nu m'a lasatu sa terminu salutarea ce aveamu intentiunea a-i adresá. Dupa ce se mirá vedindu-me mai teneru decâtu me crediuse, me puse sa siedu in partea ceea-lalta a mesei, se duse sa ia din lada unu pachetu de tigári si-mi oferí un'a, apoi dupa o intrerupere causata de intrarea principesi si a ficei seale, care se duceau la balulu curtei, luá cuventulu si dise :

„Este necesariu cá sa existe in mediloculu Europei unu statu solidu cá monarchi'a austro-ungara. Recunoscusemu de já acést'a cându m'amu grabitu a incheiá pacea din 1866, care displacuse multor'a din amicii nostri. Rasele ungaru si germana suntu chiamate a domni politicescu dincólu si dincóce de Leit'a ; celelalte rase dau si ele buni soldati ; dara cele dintáiu, pre care o istoria comuna le léga cu ele, posedá mai cu séma capacitatea administrativa, cunoscutiiele politice, inteligenti'a si averea. Creatiunea unoru state mici basate pre natiunalitate e imposibile in orientulu Europei ; trebuie dara a mentiné dualismulu austro-

ungaru. Istori'a vóstra, si acea a Austriei, se confunda, chiaru in rezbelu ; deca ambele state au luptatu unulu contr'a altui'a, acum ele suntu chimate a se aperá mutualu*), eata ce aveti de facutu, eata ceea ce unele state vecine n'aru poté indeplini.

„Germani'a, ore are ea nevoia sa ancesedie nisce provincie noúe minate de dominatiunea religiósá ? Avemu inea amici buni cari ne banuescu ca voim a ancesá statele ereditarie austriace. Feréscane Ddiu ! Avemu d-já destulu de lucru cu Alsaci'a si Loren'a si cu afacerea frontieloru danoschlesvigese, si deca consideratiuni geografice nu aru fi escitat'o, n'amu fi ancesatu nici odata la Germani'a o bucata de pamentu locuita de francesi.

„Aru fi bine cá sa ne desfacemu in modu satisfaceloru de acestu reu pre care ni l'amu facutu noi singuri ; dara pentru noi n'aru avea nici unu pretiu aspiratiunea de a guverná pre acesti austriaci cari vinu in pelegriagiú la Berlino. Si ce amu face noi cu Vien'a cá orasiu frontiera. Vien'a si Pest'a suntu destinate a deveni centruri bogate de civilizatiune si de comerciu in orientu, si ori ce ministru germanu care s'aru gandí sa se achetie de o parte din teritoriulu austriacu aru fi bunu de spandiaratu. Intra cátu me privesce, a-si fi capabilu sa facu rezbelu provinciiloru austriace cari aru voi „cu ori-ce fortia“ sa vina la noi. Nimeni, intra cátu ne e permis a prevedé viitorulu, nu se va atinge multu tempu de monarchi'a austriaca.

„Intielegerea între Russi'a si monarchi'a austro-ungara, gratia silintieloru diplomatiei germane care a pregatit'o, s'a stabilitu in fine. Alegerea ne aru fi fostu dificile, in casulu cându cei doi buni vecini ai nostri s'aru fi gasitu in neintielegere. Suntemu acum a aliati, nu cá in tempulu sántei aliantie, spre a oprime pre popóre, gratia intielegerei dintre suverani, ci spre a le face fericite, printr'o fericire durabile, asigurandu-le pacea si desvoltarea liberala. Regele nostru, imperatulu Franciscu Iosefu este de já unu monarchu cu totulu popularu si fórté iubitu in Ungari'a ; in giorulu lui se strangu cu fidelitate rasele. Fii convinsu ca acést'a intielegere, dela care depinde viitorulu vóstru, nu va fi turburata prin nici o influentia esterióra. Ori cine aru voi sa turbure pacea Austro Ungariei aru gasi pre Germani'a dinaintei-i.

„Dara nimeni n'are interesu sa ve atace. Pentru ce Russi'a aru face un'a cá acést'a ? Teritoriulu seu, din Japoni'a pána la Baltic'a, este atátu de intinsu, incátu Galiti'a nu l'aru marí decâtu prea putiénu. Ea continua in Asi'a resbelele seale de cucerire spre a ocupá pre nemuliamitii sei. Caucasulu a adusu vatemári Russiei. Ea n'aru putea ocupá de-átu partea din Galiti'a pre care o locuescu rutenii, aceste dóue millióne si jumetate de semi-barbari. Ce nevoia are ea de acést'a populatiune ? Ea are destulu de lucru cu rusificarea a trei millióne de locuitori germani ce cuprindu provinciile baltice, ceea ce inea nu-i e de nici unu profitu. Germanii compatriotii mei suntu ómeni fórté muncitori, virtuosi, staruitori, onesti si economi ; dara deca intr'o di aru deveni rusi, aru perde calitátiile loru

*) Aici Maurus Jokai observá ca ori-ce politicu ungaru inteligentu doresce mentienerea aliantiei si a aperárii mutuale a Ungariei si a Austriei. Acést'a e ide'a pre care a sustienut'o insusi in brosiura sea : Cinci ani de ministeriu ungaru independentu (1867—1871).

cele bune și aru luá defectele rusilor, urcându-le chiar la maximum.

„... Russi'a nu mai are alte coneviste de facutu in Europ'a: ea are la dens'a destulu de cuceritu. Este o fabula ridicula acelu sgomotu despre anexiunea Transilvaniei de cátra Russi'a seu de cátra ori-cine altulu prin concursulu ei. Nici in orientu asemenea (vorbisemu despre cestiunea orientului) ei nu au nici unu teritoriu de cuceritu. Ce aru face ei cu Constantinopolea déca li-o aru dá cine-va ?

Si pre cându observámu ca in asemenea casu agitatiunea nationalistá, pre care tóta lumea o considera cá o opera a Russiei, aru încetá, adauga :

„Trebuie sa scii ca suntú dóue politice rusesci: Un'a care se face la Petersburg, și alt'a la Constantinopole. D'abiá sosescé unu ambasadoru in acésta din urma capitala, și elu 'și perde mintea, cá si cei ce-lu incungiora, și cari, prin simpla antipathia reciproca si pána ee suntú rechiamati, nu înceléza de a se contrariá între densii, de a intrigá, de a vorbi de reu și de a face politica mare, cá cum ei aru fi singuri insarcinati cu acésta grigia. Déca ore-cari intrige rusesci causéza la d-vóstra complicatiuni, ele nu potú veni decátu dela Constantinopole, iéra nu dela St. Petersburg, si nu au prin urmáre unu caracteru seriosu. Tiarulu și guvernulu seu voiesce cu tóta seriozitatea mantinerea unei bune Intielegeri.“

'Mi permiseiú aci de a exprime temerile mele pentru casulu unei schimbári la tronó.

„Crede-me, respunse príncipele, ca mostenitorulu tronului va urmá aceeași politica cá si Tiarulu actualu, și acést'a e unu escelentu parinte de familia, iubindu pacea și repausulu, și negandindu-se nici de cum a face espeditiuni la Tamerlan, seu a la Napoleonu, ori a esecutá testamentulu lui Petru celu mare ; elu se socotesce satisfacutu, déca aru puté trái fericitu in cerculu familiei sele.

„Din acea parte nu aveti dara a ve teme de nimic'a. Singurulu omu care aru putea actualminté se turbare pacea Europei este Pap'a. D-ta nu esci catolicu, nu e asiá ?

Li respunseiú ca suntú unu protestantu obstinatu și ca altfelu catolicii din Ungari'a suntú nisce ómeni luminati, între

cari aru fi imposibilu a se nasce unu resbelu religiosu. Asupr'a acestui punctu príncipele de Bismark comunica opiniunea ce are in privint'i'a Papei, dicendu ca acést'a aru puté remanea între noi, si termina acésta parte dicendu : „Noi nu scimu in cele din urma ce este Pap'a.“

In acestu momentu secretariulu príncipelui intra cu unu pachetu de harthii de subserisu. 'Mi luaiú concediu. In tempulu conversatiunii sele príncipele de Bismark n'a încetatu de a tiené in mánile sele dóue ceruse de o estfelu de lungime, încátu aru fi potutu servi de bas-tonu. Pre cându dícea ca nu avea nici o intentiune de a anexá provinciile austriace, elu dise áretandu-mi unulu din aceste ceruse : „Nu ne gandim'a ocupá nici atât'a lungime din vre-unu teritoriu strainu óre-care.“ Trebuie sa spunu inse ca cerus'a aru fi potutu mesuré, punendu-o pre o charta distantiá dela Berlinu pána la Triest. „Pressa“

Adunarea scaunale din 12/24 Martie a. c.

(II) Patia cu letargi'a ce se pare a fi cuprinsu pre reprezentantii scaunului acestui'a, precum tóte adunárele comunitatei urbane, astu-feliu si adunárea de acum scaunale nu se potú tiené din lips'a numerului recerutu de reprezentanti, — la 17/5 Martie a. c. terminulu dintáiu prefiptu ; si astu-feliu se convocá adunarea scaunale de nou pre díu'a de adi 12/24 Martie.

De asta-data aparura reprezentanti de ajunsu spre a se poté procede la pertractarea objectelorú pose la ordinea dílei ; dintre reprezentantii románi inse, aparura abiá vre-o 5 la numeru — es-celandu prin absentia chiaru si de acei'a cari domiciliédia in locu, — de-si obiectele de pertractatu erau de destala importantia, pentru cá sa li se sacrifice cáte-va momente !

Obiectele principale de di au fostu : raportulu deputatilorú scaunali, dela Universitateá sasésca de anu, si proiectulu cunoscutu sasescu : de a se face din partea reprezentantie scaunale remonstratiune in contr'a emisulú ministrului de interne Cont. Szapáry, prin care i s'a denegatu Universitátei sasesci dreptulu de reprezentatiune in numele municipielorú din

fundulu regi'u, — a se cere satisfactiunea dela diéta si punerea ministrului respectivu in stare de acusa, pentru procederea sea. —

Se intielege de sine, ca cei vre-o 5 deputati románi, nu potura pune nici o pedeca, radicárei propunerilorú sasesci la valóre de conclusu, in cestiunile memorate, bá din lips'a numerului reprezentantilorú recerutu de ordinea casei, nici votu separatú nu potura suscerne in contr'a concluserorú aduse de majoritatea sasésca ; cu tóte acestea cei cáti-va reprezentanti románi, s'au ocupatu cu tóta seriozitatea de missiunea lorú, facendu la fia-care cestiune contr'a propuneri potrivite, care inse fura respinse de majoritatea sasésca. —

Privitoriu la raportulu deputatilorú dela Universitateá sasésca, románi si-au esprimatu nemulțimirea cu procederea lorú ; iéra in ce privesce propunerea contraria fatia cu procederea ministrului de interne Cont. Szapáry, deputatii románi au propusu nu numai trecerea la ordinea dílei asupr'a propunerei majoritatei, ci chiaru si votare de încredere ministrului, pentru procederea sea acést'a. —

Propunerea acést'a din urma s'a facutu din partea deputatulu din Resinari Muciu si s'a spriginitu prin argumente, ca nu aru cadé in competint'i'a adunárei scaunale o cestiune cá acést'a si ca legislativa aru fi o îndreptátire eschisiva a tronului si dietei. —

Pentru propunerea majoritátei esundá deput. adv. Schneider peroratiunea sea ghítita îndatinata, alu cárei'a cuprinsu fu : frasele îndatinate ale „Tagblatt“ului piperate ici coela cu cáte o exclamatiune de sapientia maghiara, omorire de dreptu asiaticu ! etc.

O singura versiune de interesu cuprinse cuventarea deputatulu susu numitu, in afirmatiunea ca románi dupa interesele lorú trebuie sa mérga máná in máná cu sasii ; fiindu ca procederea ministrului de interne îi apésá totu asemenea si pre ei, cá locuitorii in fundulu regiú ?

Din incidentele acést'a luá deput. adv. Pred'a caus'a, de a chiarificá pusetiunea románilorú din fundulu regiú, in cestiunea acést'a fatia cu sasii si cu regimulu. Densulu demustrá in o cuventare mai estinsa, ca pusetiunea románilorú din fundulu regiú, fatia cu sasii e totu aceea, care e pusetiunea tuturorú

se bire inse in privint'i'a principiului legilorú, ce formédia basele acestorú constit. Un'a are de basa ratiunea umana ; cealalta pre lángá ratiunea umana, 'și are bas'a in precepte divine, in decisuniile sínodali ecumenice si locali autorisate prin unu siru de ani : 19 seclii. Ea pre scurtu constit. nóstra, bas'a ei, in urma se poté ivi întrebarea, óre ce amu dobânditu prin constit ? Voiú respunde : 1 s'a datú proba ca rom. a pastratu in butulu a lorú 19 seclii, de suferintie, principiile relig. cei adeverate, neclintite ; si cum-ca le va pastrá déca voru mai veni de 2 ori 19 seclii asupr'a-i ; s'a datú proba, ca este petrunsu de adeverulu si bunatatea preceptelorú Mantuitorulu apostolorú si sántilorú Parinti, si cum-ca nu voiesce si nu va vol dictatura in biserica. 2. Prin sínóde se întarescu legamentele fratietatei între fiii unei natiuni.

Sfasiati in o parte si alt'a inteligentii bis. nóstre nu aveau ocaziune a conveni unii cu altii. Fia care apucá o cale singurateca, si pre aceea mergea, împreuna cu poporulu ce-i urmă, si déca mergea reu nu avea cine se-lu îndrepte, de suspiná nu avea cine se-lu auda ; iéra de mergea bine nu sciau cei-altii, cá se urmedie, si împreuna sa se bucure.

Érá o orbecare díoa. Solidaritatea lipsiá si prin urmáre nu poté a fi vorba de înaintarea poporulu. Prin sínóde se face inceputulu solidaritátei prin congrese si mai multu ; cáci fratii din Trani'a cu cei din Ungari'a adunandu-se au ocaziune a se cúnósce, a-si comunicá ideile ; iéra acestea încarnându-se voru aduce frupte folosítorie. Solidaritatea pre tere-nulu bas. este eclatanta, si prin trens'a nu sum optimistu — se va întári soli-

celorú-lalte natiunálitáti nemagiare din Ungari'a cu sasi dímpreuna, — fatia de natiunea privilegiata politica magiara ! ca precum nu recunoscú legile de statú din Ungari'a alta natiune politica, decátu cea magiara, — asiá nu recunoscú nici institutiunile si statutele sasesci din fundulu regiú, aci alte natiuni politice decátu pre natiunea sasésca genetica ; prin urmáre ca románi din fundulu regiú au a se luptá in contr'a a doi obstaculi ; — ca ei nu au ansa de a se întrepune pentru privilegiu in detrimentulu lorú pretinse ; — ca ei au sa aléga între dóue rele, adeca între centralisatiunea in Pest'a si între cea din Universitateá sasésca de aici ; si ca scutindu-i emisulu ministrului de interne celu putienu de unu reu, trebuie sa se alature pre lángá acést'a pána atunci, pána cându sasii nu le voru garanatá pre deplinu existint'i'a si prosperarea natiunale in fundulu regiú. — In fine aminte-ce oratorele, ca cestiunea procederei ministrului Szapáry e resolvita si aprobata de majoritatea dietei si ca astu-feliu reasumarea ei se poté prevedé ca va fi fára efeptu ; admonédiá deci pre compatriotii sasi, cá sa nu provóce prin procederea lorú, urmári cá cele din districtulu Fagarasiului si in locu sa-si ajutores lorú singuri, sa perichitédie caus'a tuturorú locuitorilorú din fundulu regiú !

Adeverulu motivelorú acestor'a nu numai ca nu-lu combatú nimenea din partea deputatilorú sasi ; ci din contra 'lu recunoscú espresu notariulu Universitátei sasesci Schneider, observandu numai atât'a ca sasii si in specie Universitateá sasésca respectédia si interesele románilorú — dupa cum se poté vedé acéde acolo, ca subventiunédiá din averea natiunale gimnasiulu románu din Brasiovu !

Dupa acestea s'a primitu din partea deputatilorú sasi cu unanimitate propunerile lorú susu atinse ; iéra propunerile minoritatei románe s'au respinsu dupa cum se prevediuse. —

In fine se anuncia rezultatulu alegerilorú senatuluí scolaru scaunalu, esep-tuite inea in sesiunea cea mai de curendu trecuta si din acést'a affaramu ca între cei 12 senatori scaunali se alesera si 3 románi in persónele deputatilorú : adv. Pred'a, preotulu Jug'a si avocatulu Dr. Demetriu Raociu. — Apoi primindu-se si statutele proiectate pentru înfiintiarea unui fondu de pensione, pentru

daritatea si in celea politico-natiunali. Se voru deschide ochii tuturorú si voru vedé ca numai uniti in cugete, uniti in simtiri potemu progresá. In sínóde se resolvescu cestiunile, cele mai vitali dela cari este condiunata buna starea poporale materiale intelectuale si morale. Sínódele sapreme adocu unu profitu speciale pentru reprezentantii clerulu si poporulu, avendu a se pregatí pentru carier'a publicitátei, pentru viét'i'a de cetatiénu, cáci pána ce jace sub legile apasátorie ale statulu este respinsu dela tribun'a dietei, dela functiunile de statú, si déca nu poté se delibereze asupr'a drepturilorú sele, ce are cá cetatiénu, carele pórtá sarcini, inca-i si forméza densulu împreuna cu poporulu fortarétiá din carea sa se póta luptá, si forméza pentru sine cultura oratorica i înaintéza starea materiale intelectuale si morale a poporulu. Ceriulu poté a binevoitu a ne dá tribun'a sínodate asupr'a cárei'a stá scrisu : ai se urmezi unei voci divine. Acestea au se însufle ingrigitu in fia-care membru sínodalu si a urmă nu condusu de spiritu de partita, ci precum i dictéza consciint'i'a. E sánta societatea la care apartiene, trebuie sa vorbésca unde este vorba de apărarea unu dreptu, de unu scopu salutaru ; cáci o societate 'lu controléza, 'lu privesce omenimea, iéra judecatorulu eterna pronuncia sentent'ia asupr'a-i.

Toti membrii bas. nóstre lucra cu poteri unite antáiu in abstractu, apoi in concretu in sínóde pentru binele propriu. Resultatele de pána acum escita gelosi'a strainilorú.

Reflectádu la afacerile administrative economice, scolarí si fundatiunali, resultatele suntú îmbucurátore.

FOISIÓRA.

Despre constitutiunea bisericeí nóstre.

(elaboratu cetitu in siedint'i'a publicá a societ. de lectura pedagogico-teologica din Sabiu, in presér'a onomasticeí (26 Fauru) Esc. Sele Par. Archiepiscopu si Metropolitu Procopiu.)

„De gresiesce tie fratele teu, îndrépta-lu între tene, si între elu, si déca nu te va ascultá, ia cu tene inca pre unulu seu doi, si asiá îndrépta-lu pre elu, si déca nu va ascultá nici de acést'i'a, atunci spune-lu bisericei.“ (Math. cap. 18. v. 15.)

(Fine.)

Aru fi tristu cându in poterea literei acestui can. s'aru esclúde de totu mirenii, si asiá a se alege s. e. preotii prin preoti — protopresviteri prin protoprev., Eppi prin Eppi ; pentru ca apriatu se spune in tálculu acestui can. in Pidaliónu : ca si mirenilorú celorú mai intiepti si evlaviosi se cuvine cá împreuna cu eppi si preotii sa aléga, pre celu ce are sa urmedie de preotu ori Archiereu. In afacerile bisericico-economice, scolarí si fundatiunali, amesuratu desvoltárei sciintielorú, amesuratu impregiarórilorú in cari traimu se procede in unu modu mai ácuratu. Asiá la administrarea tuturorú averilorú bis. si scol. in loculu economilorú avemú epitropiepe, ceea ce nu e contradictoriu cu spiritulu can. cari prescriu — economi pentru administrarea averilorú — eparchiali, si metropolit. etc. ci numai unu principiu (alu secului presinte) rationalu : ca mai multi mai bine judeca. Urmádu fia-care membru din organismulu bis. dupa statatu, dupa drep-

tulu, ce i se dá prin acést'a, — va lucrá bine, vomu progresá.

Déca amu avutu, sa dícu ca in bis. nóstra natiunale nu a esistatu o viétia adeveratu constitutionalu, apoi astadi cu fala potemu dice, ca bis. nóstra are constitutiunea cea mai liberala dintre bis. natiunali gr. or. Asiá la noi suntú chimate tóte membrele trupulu lui Chris. a luá parte la afacerile bis. scol. si fund. si inca mirenii formandú dóue tertialitáti, iéra preotii un'a ; in sínódele protopresviterali, eparchiali, si congrese, in senatulu scolariu si epitropescu. In sínódele parochiali, comitete si epitropii fiindu ei majoritatea absoluta. Acést'a nu vomu aflá in alta bis. nat. gr. or.

In Russi'a d. e. exista unu sinodu permanentu instituitu de Petru celu mare ; dara este reprezentatu numai clerulu, si asiá si astadi. Nu poté aduce concluse fára invoirea amplotatulu regescu. Spiritulu constituirei acestui sínodu este anticanonicu, nefiindu considerati mirenii. Totu astu-feliu este spiritulu constituirei sínodulu centrálu din Romani'a prin Cuz'a-Voda la an. 1865, totu asiá in Greci'a etc. de bis. libera in statú liberu nu poté fi vorba. 'Mi vine bine sa asemenediu constit. bis. nóstre cu constit. statuluí elvetianu, la care cá si la unu modelu se prevóca popórele, voidna a áretá o tiéra, in care suntú impacate tóte natiunile, de-si atâtú de diverse fiindu : francesi, italieni, germani etc. Precum acolo diferite natiuni ; astu-feliu la noi in bis. ómeni de diferite conditiuni formédia organismulu bis. si lucrádu amesuratu dreptuluí datu prin lege nu vinu in colisiune, fiindu îndestulitu fia-care cu cerculu seu de activitate. Este o mare deo-

ampliatii scaunali, se incheia sicuti.

Fiindu acum'a chiaru tempulu alegerilor deputatilor scaunali, nu potemu intralasa, ca sa nu admoniem comunele respective: ca in interesulu loru propriu si alu romanilor in genere — sa aleaga de deputati scaunali persoane de aceea, care posedu si vointia si facultatea de a reprezenta interesele romane dupa cuviinta! —

Diet'a Ungariei.

Budapest'a, 23 Martiu. Vice-presedintele Bela Perczel deschide cas'a reprezentantilor la 12 ore. Bancele deputatilor sunt desu ocupate. Ministrulu presedinte de pana acum Slavy intra in camera, multi deputati mergu spre a-lu intempra si dau man'a; densulu ocupa locu pre banc'a ce se afla dupa scaunulu lui Deak. Pro galeria sta publiculu desu, si asculta cu incordare cele ce au se urmeze. Fotoliurile ministeriale la inceputulu sedintiei sunt goale.

Ca notari fongeza: Szell, Szenczey, Mihalyi, si Beöthy. Se autentica protocolulu sedintiei din urma.

Presedintele: Amu onore, a dispune cetirea rescriptului indreptatu de Majestatea Sea catra parlamentu. (Strigari: Sa audim! sa audim!)

Noi Franciscu Iosifu I, din gratia lui Ddieu, Imperatu alu Austriei, Rege alu Boemiei etc. Rege apostolicu alu Ungariei. Baroniloru, statoriloru inalte bisericesci si laice si ablegatoru Ungariei noastre fidele, si tieriloru supuse ei cari s'au intrunitu in diet'a conchiamata de Noi pre 1 Septembrie 1872 in cetatea Nostra libera Pest'a, salutarea nostra regesca.

Iubiti fideli! Dupa ce Noi amu demissionatu gratiosu pre sincera iubitulu Nostru fidelu, Iosifu Slavy nobilu de Okany in urma rogarei sele proprie dela postulu de ministru presedinte alu Ungariei, amu denumitu de ministru Nostru presedinte alu Ungariei pre stimatulu Nostru fidelu Stefanu Bittó, pre presedintele casei reprezentantilor. Acest'a Vi se aduce prin acest'a la cunoscintia. Pre langa carea suntemu cu gratia Nostra regesca purarea binevoitori.

Datu in Bud'a, in 21 Martiu 1874.

Franciscu Iosifu m. p.
Iosifu Slavy m. p.

Astadi nu este bas. la carea sa nu se afle vre unu fundu de-si micu pentru ca totu inceputulu este greu.

Cestiunea scolara este un'a din cele mai urgente.

O multime de tineri frecuenta scolele populare, normale, scolele inferioari si superiori. Biserica, natiunea si capeta operatori aprigi. Prin Const. s'a atrasu natiunea in launtrulu templului, i s'a descoperitu misterele s'au atrasu in bis. fii, ce erau coprinzi de unu indiferentismu facia cu celea bis. Astadi avocatulu, mediculu, negutiatorulu, meseriasulu si plugarulu dandu man'a preotulu si dicandu-si „f r a t e“ lucra impreuna intru folosulu unui poporu batutu de sorte; dara neinfrantu nici odata. Dara se nu me mai estindu a apretia cu debilele mele poteri unu obj. atatu de gravu; pentru ca este recunoscutu, ca amu inceputu a pasi pre calea progresulu. Armonia numai ne va salva, a spera dela straini ce-va, insamna a cade; pentru-ca totu celu ce se radima pre straini are se cada. In urma voiu finf, fiindu de firma sperantia, ca vomu poté resuffa pre venitoriu mai liberi ca cetatieni ai unei patrie; „caci au si va uitá mam'a pre fiulele seu, seu nu-i va fi mila de fii pantelelui seu? si de-si va uitá, dara nu va uitá pre poporulu seu domnulu atotu tinentoriulu, carui'a lopata este in man'a lui, si va curati aria sea, si va stringe greulu in jignitia sea, iera paele le va arde cu foculu nestinsu.“ Luc'a cap. 3 v. 17.

Sabiu in 26 Fauru 1874.

Ioanu Germanu
clericu in an. II.

Presedintele: Ministrulu presedinte Bittó indrepta catra mine urmatorea scrisore: (Notariulu Szeniczey o cetesco.)

Illustrissime domnule Vicepresedinte! Dupa ce Maj. Sea ces. reg. apostol. a aprobatu prea gratiosu demissionarea intregu ministeriului prin prea inalt'a resolutiune de datulu de adi, Majestatea Sea s'a induratu prea gratiosu a dispensa pre ministrulu presedinte Slavy in urm'a rogarei sele proprie de postulu ministeriului presedinte si totu odata a me denumi prin manifestulu seu de astadi pre mine de ministru presedinte si a me insarcina cu aceea, ca sa propunu spre ocuparea celorlalte resorturi personalitatele apte.

Majestatea Sea s'a induratu a accepta propunerile mele facute in privintia acest'a; amu onorea a ve tramite resolutiunea Majestatiei Sele privitoria la acest'a in copia autentica cu acea adangere, ca voiu tramite presidiulu rescriptulu regescu privitoriu la demissionarea domnului Slavy dela postulu de ministru presedinte si denumirea mea, pentru cea mai de aproape sedintia a casei ablegatoru.

Primiti ilustrissime expressiunea distinsei mele considerationi.

Budapest'a 21 Martiu 1874.

Stefanu Bittó m. p.

La acest'a scrisore s'a adausu o copia de pre scrisore de denumire. „P. Ll.“ observa, ca cas'a a eruptu candu se cetira numele Ghyczy si Bartal in „Vivat“e. Cas'a a luat documentele cetite spre sciintia; manifestulu prea inaltu se va tramite casei magnatoru spre cetire.

Presedintele dispune a se ceti o scrisore tramisa de presedintele de pana acum alu casei reprezentantilor, in carea acest'a se multimesce de postulu seu si multimesce pentru ajutorulu, de care s'a bucuratu ca presedinte alu Casei reprezentative, si se recomanda si pre viitoriu binevointiei sele.

Cas'a ia multimirea presedintelui seu spre sciintia „recunoscendu activitatea sea zelosa si nepartiale“.

Cu privire la alegerea unui nou presedinte in Cas'a reprezentativa se voru face dispositionile necesarie in modulu indatinatu.

Cuestoriulu Casei conduce dopa acest'a pre nou alesii ministri in sala; densii fura primiti din partea drepte si a partidei din centru cu lungi vivate. Candu intra Ghyczy aplauda si o parte din centrulu stangu.

Ministrii si ocupara locurile.

(Va urma.)

Convocare.

Subscripsulu presidiu alu sectiunei centrale si alu reuniunei invetiatoresci „Georgiu Lazaru“ — conformu statutelor si regulamentulu convoca prin acest'a pre domnii membri la o adunare extraordinaria pre diu'a santulu lui martiru Georgiu (23 Aprilie) 1874 st. v. la satulu Avrigu, loculu natalu alu ilustrulu patronu alu societatiei nostre!

Intre alte agende, ce se voru tracta, va fi si luarea in primire a actelor reuniunei, tiparite intr'o brosiura de presedintele seu!

Mai departe avemu onore a face cunoscutu, ca totu cu ast'a ocazione se va serba estu tempu si parastasulu intru memori'a lui Georgiu Lazaru, prescripsu de statute!

Ca s'au mutatu diu'a parastasului, acest'a amu facutu din dove cause:

1. Nefindu gat'a brosiur'a pre Sambat'a lui Lazaru, candu era sa se serbedie parastasulu, nu poteamu conchiamá adunare generale.

2. Fiindu ca dopa esperintia din alti ani si chiaru din tempurile mai recinti opinione generale de — prin Sabiu si de — prin alte localitati este, ca sa serbamp parastasulu la diu'a onomastica a lui Georgiu Lazaru, carea este diu'a santulu martiru Georgiu (23 Aprilie v. a. c.)

— Invisi de acesta opinione generale, dara mai multu de acea impregiurare, ca pre Sambat'a floriiloru nu se

potu gata de tiparitu actele reuniunei, — ci numai pre santele Pasci, — multu pana pre Duninec'a Tomei; de acea amu decisu sa conchiamamú acesta adunare generale pre diu'a santulu martiru, Georgiu; de acea amu mutatu si diu'a parastasului pre atunci!

Ordinulu de di alu parastasului precum si alu adunarei generali va fi dopa programele statorite in anii trecuti!

Invitamú deci pre toti domnii membri a veni la adunare si la parastasu. Ne permitemu inca a roga forte respectuosu pre parinti protopresviteri romani gr. or. ai tieriei Oltului, Petru Popescu si Basilu Masimu a binevoi sa ne dea mana de ajutoriu liberandu cate unu cerculariu de invitatiune pre la domnii invetiatori din protopresbiteriatele ort. or. I si alu II ale Fagarasiului ca sa nu absentiede nici unulu; pentruca ca interese din cele mai vitali au reclamatu imperiosu convocarea acestei adunari extraordinarie la loculu si diu'a numita!!

In fine ni permitemu a invita la adunare si la parastasu pre toti cati se interesedia de scola romana si de reuniunea nostra!!

Sacele la 20 Martie n. 1874.

Ioanu D. Petrascu,
presedintele reuniunei si alu
sectiunei centrale.

Georgiu Comaniciu, vice-presedinte. Candidu Mujlea, membru consiliaru ajutoriu. Ioanu Barbatu, secretariu generale.

Reprezentatiunea universitatii districtului si a urbei Fagarasiu in caus'a arondarei municipia-loru.

Inalta Camera a deputatilor!

Escelenti'a Sea domnulu ministru de interne a pusu in sedintia din 21 Decembrie a anului trecut pre mes'a deputatiloru unu proiectu de mare importantia spre desbatere. —

Acelu proiectu de mare influentia asupra vietii statului privesce arondarea si impartirea cea noua a jurisdicitiuniloru.

Recunoscemu, ca impartirea de acum a Transilvaniei, care relativu la starea primitiva a aperierei de patria s'a constatat de buna, astadi nu mai corespunde nice pre departe pretensiuniloru unei administratiuni esacte si corecte, apoi acea stare abnormala, ca o parte a jurisdicitiunei se concuredia la diferite judecatorie, perceptorate si comande de intregire militare, si ca locotiirii jurisdicitiunei pentru implinirea obligamintelor referitorie la interesulu statului se caletoresca in patru cinci parti, mai departe numai pote susta.

La poporulu statului nostru au trecut in sange si nu se mai pote sterge dis'a: cu elu s'au nascutu in posesiunea dreptului autonomiu, a carui deplina realizare numai prin infintierea caselor perceptorali provinciale este posibilu.

Administratiunea o potemu nomi de a nostra grata numai atunci, deca noi insine acoperimu spesele acelei'a, — standu in conesiune cu obligamintele si indreptatirea, „d o u t d e s“.

Principiulu portarei egalimente a sarcinelor publice inca vorbesce pre langa arondare, si din acelu punctu, de vedere, ca poporatiunea municipiului se pota portá prestatiunile caselor perceptorali fara de a fi ingreunata preste mesura, se cere, ca in loculu neproportionei de pana acum sa se castige unu fundu de dare anumitu, cu unu numeru de suflete de ajunsu si cu unu teritoriu amesuretu, pre care apoi jurisdicitiunea, ca pre adeverati factori, sa-si pota basa repartitiunile ei intre marginile legei.

Si de ore-ce Escelenti'a Sea d-lu ministru de interne la compunerea proiectului de lege su luat tocmái aceste puncte de vedere de cunosura, Universitatea districtului cu a urbei Fagarasiu unite, primescu in genere acelu proiectu de lege.

Pre langa tote acestea, — Inalta Camera! se ne fia permis a exprime

acea a nostra convingere, basata pre cunoscintia referintiloru locali, cum-ca in realizarea speciale a acelu proiectu relativu la Transilvania, principiile si punctele de vedere in trespas statorite, se vedu aplicate neamesuratu, incatu impar-tiendu-se Transilvania in 8 comitate cu privire la greutatile geografice escande din insemnat'a estensiune, s'aru forma atari cercuri, cari cu totulu aru impede-ca scopulu doritu alu unei administratiune esacte si corecte, si ori cine conosce Transilvania va incuviinta afirmarea nostra, ca autonomia in privintia culturii populare si geografice s'aru aduce la indoiela, iera administratiunea aru fi ne-realisabile.

Greutatile geografice, cari se aru ivi la arondarea comitatelor asiá precum s'a propusu in proiectulu de lege ministeriale, aru impedece din caus'a estensiunii cei mari pre posesorii cei mici si departati, pre sumburele poporului, apoi si pre reprezentantii alesi dela folsirea libera a dreptului municipale, si acela fara voia aru deveni in manele celor avuti, din ce aru urma trist'a consecintia, ca din comisiunile diferite ale Universitatii municipale s'aru eschide singuru din caus'a departarei unele capacitati, si atunci causele impartite acelor sectiuni s'aru incarca numai pre uneri la veri cativa din cei mai avuti, caei pre-cum adeveredia trist'a esperintia in tempulu presinte, candu fia-care striga dopa „panem et circenses“ inca si nobile officium cade in cerculu activitatii sele. Asemene se adeveredia prin esperintia trista, ca se aru esc stagnare, scadere nepasatoria si indiferentismu facia cu causele publice, care indiferentismu in fine nemicesca amorea de patria, de ore-ce acelu poporu, care nu participa la autonomia sea, si perde apretivirea facia cu patria si cu causele publice, se face nepasatorio, indiferente si in casulu unui pericolu neaptu pentru o starointia nobile, si insulfletie inflacarata patrioteca, precum acesta o adeverescu durerose si numeroase esemple in istoria patriei noastre restrinse. (Va urma)

Varietati.

* Postalu. Portulu pentru epistolele adresate in Rusia va fi dela 15 Aprilie a. c. in colo in locu de 20 xr. numai 15 xr; in casu candu epistolele din Rusia vinu nefrancate taes'a pentru epistole va fi in locu de 30 xr. numai 25 xr. Dela acela-si terminu incepandu se modifica norm'a greutatii pentru mustre de marfa si tiparituru dela 40 grame= 2 1/2 loti la 50 Grame= 3 loti, iera portulu se ficsedia dupa fia-care 50 Grami= 3 loti cu 3 xr. Corespondentiele, tipariturile si mustrele de marfa, cari trecu preste 250 grame= 1/2 p. vamale nu se primescu la post'a de epistole, ci la post'a diligintiloru.

* Ministrulu de culte si instructiune publica a exprimatul intim'a s'a multamita si deplina sea recunoscintia profesorulu dela Gimnasiulu evan. aug. din Sabiu, Ludovicu Reissenberger pentru fatigele sele continue, in unu siru lungu de ani, spre a scruta referintiele meteorologice ale patriei nostre, in interesulu sciintiei.

(†) Mari'a, veduva socia a reposatului Directore gimnasialu Gavrilu J. Muntenu, dupa unu morbu indelungatu, inpartasita cu ss. taine ale murindiloru, Marti 5/17 Martiu a. c. sera la 6 ore a repausatu in Domnulu in etate de 32 de ani.

Pre dens'a o jelescu multu intristatulu ei tata Protopopulu Iosifu Baracu, fiulu ei George, sor'a ei Tatiana cu sociulu acesteia Dir. norm. George Bellissimus, matusia ei Marina cu sociulu acesteia Michailu Mandragiu si celelalte rudeni.

Remasitiile pamantesci ale reposatei se voru immormenta Joi in 7/19 Martiu a. c. la 3 ore dupa amedi in cimiteriulu bisericiei S. Nicolau din Preurbulu Scheiu, la a carora petrecere se face invitare cu tota cuvenita onore.

Brasiovu, 6 Martiu 1874.

* In un'a din insulele nostre, scrie

Press'a din București, din Dunare, nu departe de Giurgiu, a avut loc un conflict armat între 12 soldați turci și unu ofieriu de dorobanți români, d. Dragasinu, care vizită frontier'a însoțit într-o barca de doi soldați.

Trecendu pre lângă insula, ofierulu român a audî sunetulu topóreloru cu cari soldații turci taiau lemne. Ofierulu lasă unu soldatu în barca, și însoțit de cela-laltu soldatu descinse în insula, unde vedîu pre cei 12 turci cu caporalulu loru taindu lemne. La observatiunea ce făcî turciloru de ce taia lemne, ofierulu român primî dreptu respunsu o lovitura de iataganu, care din norocire taia mantau'a și tunic'a dara, nu lu potî rani. Soldatulu aperi pre ofierulu seu cu patulu puscei. Atunci ofierulu Dragasinu, scotiendu dupa gātu o pusca de venatōre se puse în apărare. și dupa atentiunea ce îi trase soldatulu, îndreptă lovitur'a contr'a unui turcu care 'lu luase dejă la ochiu (pre ofieru). Lovitur'a fu mortala pentru soldatulu turcu.

Turcii descarcara de odata toti focurile contr'a ofierului, fără a-lu atinge în carne, și vedîndu ca curagiosulu ofieru român și soldatulu seu continua a se aperi tragendu focuri, atunci turcii s'au retrasu cu iutiela și punendu-se în barca si-au luat drumulu tragendu focuri în retragere.

Sublocontenentulu Dragasinu luă în barca sea pre turculu ucisu împreuna cu pusca, mai multe sabii și obiecte turcesci și s'a dusu la Giurgiu unde a încheiatu unu procesu verbalu în regulă de constatarea faptului întemplantu.

S'a numitu în urma o comisiune mista, din partea autoritatilor româna și turca, spre a constată cele întemplate.

* * Dela Brasiovu ne vine atātu pre calea privata cātu și pre cale jurnulistica neplacut'a scire, ca firm'a Sotir Manciu și fiii, a anuntiatu concursu. Din tôte câte ni se relatēdia se vede ca firm'a acēst'a s'au bucuratu până în momentul din urma de o încredere nemarginita, asiā încātu și în 19 și 20 dupa cal. n. vase dēca înainte cu o di dōue înainte de anunierea concursului, au mai atrasu sume însemnate. Pasivele, dupa cātu scimu până acum se apropia la considerabil'a cifra de 500,000; pre cându activele cu sumele intrate în urma abiā suie la 80,000.

Unu scurtu tractatu despre institutiile de corectiune.

(Urmare.)

Starea primitiva a carceriloru și destinatiunea lor.

În vechime fiindu religiunile diferitelor popore curioșe și științele pedagogice și psihologice mai puțin perfectate, urmarea firēscă au fostu, ca și medilōcele, ce se întrebuintau pentru pedepsirea facatoriloru de rele, erau mai puțin perfectate, mai puțin corespundētōrie, ba pōte tocmai contrarie scopului, ce trebuie sa-lu urmarēscă pedēps'a, și crudele.

Dupa D. A. Rōder în vechime, de siguru la romani și la greci, precum și în evulu mediu, erau destinate carcerile mai numai spre aceea, că sa se detiena în ele criminalistii până la esecutarea unei sēu altei pedēpsē, pentru aceea dice Ulpianu: „Carcer non ad puniendos, sed ad continendos homines haberi debet.“ Acī se detieneau criminalistii până cându erā sa-i duca la mōrte sēu la alta pedēpsă usitata, între cari pōte ca și aceea, de a se luptă în „circus“ cu fierele selbatice, unde în modulu celu mai infioratoriu „si aflau mōrtea. Legislatiunea erā asiā de aspra, încātu dupa Dreptulu Romanu creditorii puteau — dēca voiau — sa-si taia în bucăți pre debitorulu insolventu, necum sa privēscă simpl'a în carcerare de pedēpsă suficienta.

În carcere se aruncau și captivii din resbele. Acī jaceau cei nenorociti în necurătēnia și în societate cu sicopi sēu alte vietuitorie de feliulu acēst'a.

Ei erau maltratati și chinuți cā și

animalele, domnindu principulu, ca prin astfelu de medilōce sa se aduca ōmenii la respectarea legiloru.

Espatrierea inca erā unu midilōcu, prin care cugetau ōmenii, sa scape de criminalistii, înse în cele din urma se convinsera, ca acēst'a erā numai unu schimb, tramiendū unulu în statulu cela-laltu și viceversa pre facatorii de rele, și asiā în locu de a se usurā și unulu și altulu statu, avea fia-carele totu atāt'a, dēca nu cum-va inca mai multa dauna.

Desvoltarea ulterioara a carceriloru prin influenti'a creștinismului și a civilizațiunei.

S'au ivitu creștinismulu. Cā unu sōre nemarginitu și au respānditu radiile invetiaturiloru mantōitōrie, care d'au lumina, povētie și îndretări pentru ori-ce stare și positiē a ōmenimei Sōrele creștinismului și alu civilizațiunei a tramisu o radiā mantōitōrie și în închisorile întunecate, unde jaceau fiintiele ratacite ōmenesci în o stare parasita, maltratata, deplorabile și ne dēma de fiint'a cea nobila a creatoriului Vocea creștinismului au respānditu novēl'a salutară, ca Ddiu nu voiesce mōrtea peccatosului, ci cā sa se întōrca și sa fia viu. Înse precum în genere numai în decurgerea timpului s'au latitu creștinismulu și civilizațiunea, asiā a trebuitu sa trēca unu siru de seclii, până cându în unele staturu mai curendu în altele abiā acum'a au potutu sa strabata aceea radiā salutară, și sa încēpa, a se aplicā principiulu creștinescu amintitu la criminalistii în ōre-care întielesu.

Unii dintre pasii cei dintăiu nu numai cu eventulu, dara tocmai și cu fapt'a i-au facutu Biserica, carea în evulu mediu mai numai singura erā respānditōria de cultura și umanitate, refrangendu și risipindu întunereculu și barbarismulu timpului. Calugarii și calugarițele au fostu între alții acei'a, cari au luat asupr'a-si ingrigirea carceriloru, și cari au începutu a tractā pre cei decadiuti și rataciti cu spiritulu blandetiloru și alu sciintiei, nesuindu-se între altele a-i consolā, a sadī sēu restabilī în inim'a loru religiositate și moralitate.

Ba unii din Archipastorii bisericesci fondara și ridicara chiaru institute, care merita încātu va numelē de institute corectōrie. Asā d. e. pap'a Clementiu XI. în anul 1703 fondā în Rom'a ospitalulu St. Mich'ilu pentru criminalisti tineri. Institute de feliulu acēst'a au existatu inca și în secululu alu 16-lea, între cari se numera și celu din Milanu, ce purtā numele Albergo di Carbonar, fundatu de Eppulu de acolo Carlo Borromeu.

Cātra finitulu secului 16-lea Holandi'a adunā vagabundii depre strate și de prin tiēra în case anumite, unde erau sub disciplina, și trebuiau sa lucre, capetāndu cele de lipsa pentru subsistēti'a loru. Procederea acēst'a fōrte ratiunale a Holandiei fū imitata în secululu 17 și 18 și în alte părți, cu deosebire în Germani'a nordica. Unu lucru pre firescu, de ōre-ce statulu cășciga multu prin astfelu de institutiuni, de o parte fiindu curatita tiēr'a de vagabundi, cari, lasati de sine, nu potu aduce decātu stricaciune atātu statului, cātu și societătēii ōmenesci, — iēra de alta parte pentru-ca acei vagabundi, cari lasati fiindu de sine, fugeau de lucru, în casele sēu institutiile acelea disciplinaria erau constrinsi la lucruri și la meserii, fia-carele amesurate capacitatēii sele spirituale și fizice, asiā încātu venitululu ce-lu aduceau aceste institute, întrecea cu multu spesele.

Idei'a acēst'a salutară a începutu a se aplicā și la criminalistii prin închisori, unde mai nainte jaceau acei nenorociti în necurătēnia și mōrdaria, fără v'o ocupatiune seriōsă și ratiunale. Excepțiuni erau rari. Cei mai usioru judecati și nepericulosi sa puneau preste di la lucruri mecanice, d. e. sa mature, sa taie lemne și alte de feliulu acēst'a.

În Londonu s'au facutu celu dintăiu institutu corectōria la anul 1552. La

Amsterdām aflāmu celu dintăiu institutu la anul 1595. În Germani'a se formara cele din tăiu institute corectōrie pre la midilōculu seculului 17-lea, între cari celu din Bremen și Hamburg. La începutu înse și cu deosebire în unele părți pedēps'a statatōre în incarcere se aplicā numai la cei ce comiteau esecse politienesci, dara în scurtu tempu se estinse și asupr'a criminalistiloru.

Pre cându înse istori'a carceriloru din vechime are paginile cele mai triste, dorere, ca și în seclii creștinismului și ai civilizațiunei aflāmu până tocmai în tempulu mai recente asemenea pete negre.

Unu istoricu dice despre carcerile din evulu mediu în genere, cu acelea erau nisce spelunci pline de mōrdaria, putrefiune și putōre pestilenta. Condemnatii erau tractati cu o crudelitate barbara. „Pedepsele acestea barbare — dice Montesquieu — nu suprima nici decum reulu, ci faceau naravurile cu atāt'a mai dure și mai selbatece.“

Sa venimū înse mai aprōpe! Iēta ce dice despre barbarismulu pedepseloru chiaru din secululu alu 17-lea o ordinatione a Franciei din același seculu: „Dēca unu sclavu va atacā pre superiorulu seu, sa se sdobēscă cu rōt'a; dēca va bate pre vr'unulu dintre conosānditi, sa se spāndure; dēca va face sodomia, sa se arda de viu; dēca va cercā cine-va sa desertēdie, sa-i se taia nasulu, de se va jurā pre numele lui Ddiu sēu alu sântei feciōre, sa i se strapunga limb'a cu unu feru ardiente.“ Renumitul englesu Iohn Howard, ne da unu prospectu fōrte tristu despre starea închisoriloru din secululu trecut.

Acestu barbatu, nascutu la anul 1727 mortu la an. 1790 a întrebuintiatu tōte averile sele însemnate numai spre scopuri filantropice; elu si-au consacratu tempulu, averea și viet'i'a, spre acelu scopu sublimu, cā sa cerceteze închisorile sēu temnițele nu numai din patri'a sea, ci juru împregiuru din tōta Europ'a. În notițiele remase de densulu dice Howard: „Suntu închisori, în cari nu pōte omulu intrā, fără cā sa nu vina la prim'a privire a aceloru închisi la acea convingere, ca în administratiune se afla defecte mari. Fetiele cele palide și uscate ne spunu, fără cā sa vorbēscă, în ce ticălosia și nefericire se afla acei ōmeni condamnatii. Multi cari la intrarea loru în închisori erau deplinu sanatosi, au devenitu în puținē lunē nisce umbre uscate și triste. Alții jacu în bōle grele în unu modu ingretosiatoriu pre pamentulu gola chinuindu-se, până cându în friguri pestilente, în bobatu sēu în alte morburu de feliulu acēst'a devinu victim'a dēca nu cum-va a crudelitătēii, negresitu a nepesărei. Multi dintre condamnatii capeta nutrimentulu în unu modu fōrte nesuficiente, alții ducu lipsa mai și de pânea necesaria pentru sustinērea vietēii. Cându amu întreprinsu calatoriile amu aflatu aerulu de prin închisori de totu infectatu. Foile cārtēii mele de notiție într'atāt'a s'au maculat, încātu, abiā dupa ce le tienēmu ōre întregi lângă focu, le poteamu folosii: hā și ploscut'i'a cu otietu de viu, ce-lu foloseam cā medilōcu preservativu prin temnițe, într'atāt'a se inficiase, de nu mai potēmu suferi duhorea ei.“

(Va urmā)

Raportu comerciale.

Sabiiu 27 Martiu n. Grān 7 fl. 73 xr. frumosu, 7 fl. 33 xr. mestecat, 7 fl. 13 xr. calit. infer.; secar'a 5 fl. 93 xr. până 4 fl. 67; orzu 4 fl. 33; ovesu 2 fl. 27 până 1 fl. 73 xr.; cucuruza (porumbu) 3 fl. 87-4 fl. 13 xr.; cartofi 2 fl. 40 xr. galēt'a austriaca. Fārīna buna 14 fl.; de fransele 12 fl.; de pâne alba 14 fl. pâne de casa 10 fl. maj'a. Lintea 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malatulu 16 xr. cup'a. Fenu legatu 1 fl. 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., seurtē 70 xr. maj'a. Lemne de focu 8-10 fl. stang. austr. Carne de vita 22 cr. p., de porc 26 xr. Unsōrea 79 xr. până la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 15/27 Martie 1874.

Metalicele 5% 69 40
Imprumutulu nationalu 5% (argintu) 73 60
Imprumutulu de statulu din 1860 . . . 102 75

Actiuni de banca	961 —
Actiuni de creditu	111 65
London	75 —
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	75 —
„ „ „ Temisiorene	74 —
„ „ „ Ardelenesci	73 —
„ „ „ Croato-slavone	75 60
Argintu	106 40
Galbinu	—
Napoleonu d'auru (poli)	8 92

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu de clas'a a III dela scōlele romāne greco-orientale din opidulu Presmiru, cu salariu anualu de 300 fl. v. a. din cas'a alodiala, apoi 4 galete de grāu dela mōr'a comunei precum și 40 xr. de copii obligati la scōla și în fine cuartiru liberu, se escrie concursu până la 1 Aprilie a. c.

Dela doritorii de a ocupā acestu postu se cere, sa aiba celu puținē 4 clase gimnasiali, cursulu pedagogico-teologicu, atestatu de calificatiune, și sa cunōscă bine limb'a germāna; iēra documentele loru instruate în sensulu Statutului organicu până la terminulu prefptu sa le tramita subscriului.

Brasiovu în 28 Februaru 1874.

În contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Petricu,
protopopu.

(3—3)

Concursu.

Se publica până în 4 Aprilie a. c. pentru vacanta parochia de a III clase Muresiu Sān-Georgiu (Maros sz. György) în scaunulu Muresiului. —

Emolumentele suntu:

- Casa parochiala, cu gradina marisōra.
- 15 jugere de pamentu.
- de tōta famili'a 2 metre de bucate cu grautiulu.
- De tōta famili'a 2 dile de lucru.
- Stola prin sinodulu protopresbiteralu hotarita.

A cāror'a curatu venifu trece preste 400 fl. v. a.

Concurrentii voru avē a-si ascerne recursele sele, până la terminulu disu, respectivulu domnu protopresbiteru Parteniu Trombitasiu de Betlenu în Muresiu Osiorheiu.

Maros Szt. György, 5 Martie 1874.

Comitetulu parochialu în contielegere cu respectivulu domnu protopresbiteru.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Uroi, și filiei Carpenisio de clas'a a III în protopresbiteratulu gr. or. ala Ioagiu-lui I, statatōrie din 153 familii, se escrie concursu până la duminec'a Tomei în 7 Aprilie a. c.

Emolumentele suntu:

- Casa parochiala cu gradina de legumi.
- Venituri stolare, și 102 ferdele (a 22 cope) cucuruza sfarmatu.
- Portiune canonica: a dōua locuri aratori de 4 cara cucuruza, b) trei locuri aratori de 4 ferdele semenatura de greu, c) o curechista de 1000 fire curechiu, dōua cemeteriari cu pomi și de unu caru de fenu, cari tōte la olalta computate în bani, dau unu venitu anualu de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupā acēsta statiuone au se ascerne concursule loru instruite în sensulu Statutului organicu la subscriulu în Hondolu, până la terminulu prefptu.

Hondolu în 6 Martie 1874.

În contielegere cu comitetulu parochialu,
Basiliu P iposiu
Protop.

(2—3)